

Kraków racjonalistyczny

Autor tekstu: **Mariusz Agnosiewicz**

W dniu 15 listopada 2007 r. przy ul. Kanoniczej 7 – „U Literatów”, miała miejsce inauguracja oddziału krakowskiego Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów.

Kraków w pięknym stylu dołączył do mapy polskiej aktywności racjonalistycznej i wolnomyślicielskiej. Na spotkanie przyszło ponad 50 osób. 23 osoby wypełniły na spotkaniu deklarację członkowską i przystąpiły do PSR (nasze szeregi tym samym przekroczyły 100 członków rzeczywistych). Do stowarzyszenia wstąpiło grono osób już posiadających znaczący dorobek społeczny i naukowy, m.in. prof. Adam Walanus (geoinformatyk z AGH), prof. Jacek Turnau (Instytut Fizyki Jądrowej PAN), Zbysław Kałkowski (wiceprezes Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa), Adam Jaśkow (sekretarz Fundacji im. Urbańczyka), Mirosław Wyczesany (psychofizjolog UJ), Michał Christian (publicysta, pisarz), Juan Antonio Delgado Serrano (muzyk). Miejmy nadzieję, że reszta członków zaistnieje w naszej kulturze dzięki swej aktywności w PSR.

Spotkanie prowadziła Małgorzata Leśniak. Na zebraniu ukonstytuował się Zarząd Oddziału w składzie:

- Dyrektor Oddziału: **dr Małgorzata Leśniak** (nauczyciel akademicki UJ i KSW, mediator sądowy)
- Wicedyrektor Oddziału: **Andrzej Tomana** (przedsiębiorca)
- Sekretarz: **Łukasz Dąbrowiecki** (pracownik NGO)
- Skarbnik: **Andrzej Kierski** (przedsiębiorca)

Gościem specjalnym był **prof. Jan Woleński**, filozof i logik, jeden z najwybitniejszych wolnomyślicieli ostatniego stulecia, były działacz

Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli (SAiW). Prof. Woleński wypełnił deklarację członkowską, przyjął też zaproszenie do Komitetu Honorowego Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Po Prof. Prof. Andrzeju Nowickim, Adamie Urbanku i Jerzym Drewnowskim, Jan Woleński jest czwartym członkiem honorowym PSR. Prof. Woleński jest wykładowcą Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wybitnym przedstawicielem współczesnej filozofii analitycznej, jedną z najbardziej znaczących postaci współczesnej filozofii polskiej. Ma wykształcenie filozoficzne i prawnicze. Jest kontynuatorem Szkoły Lwowsko-Warszawskiej, pracuje m.in. nad filozofią języka i epistemologią. Napisał blisko czternaście książek, a także wiele rozpraw, artykułów, tłumaczeń, głosów w dyskusjach, felietonów i aforyzmów, m.in. *Z zagadnień analitycznej filozofii prawa*, *Quaestiones ad philosophiam analyticam iuris pertinentes* (1980); *Filozoficzna szkoła lwowsko-warszawska* (1985); *Metamatematyka a epistemologia* (1993); *W stronę logiki* (1996); *Okolice filozofii prawa* (1999); *Epistemologia*, 3 tomy (2000); *Granice niewiary* (2004). Ostatnia książka: *Lustracja jako zwierciadło* (2007). Jest członkiem rad redakcyjnych czasopism: *Studia Logica*, *Synthese*, *The Monist*, *Studies in Eastern European Thought*, *Filozofia nauki*. Od 2000 roku jest przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Logiki, Metodologii i Filozofii Nauki. Jest także członkiem wielu naukowych towarzystw m.in.: Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, American Mathematical Society, Aristotelian Society i wiedeńskiego Institut Wiener Kreis. Od 2007 r. jest wiceprezydentem loży Polin należącej do Bnai Brith.

W czasie spotkania inauguracyjnego prof. Woleński opowiadał zebrany o swej aktywności w SAiWie, z którego wystąpił w 1969, kiedy postanowiono wcielić stowarzyszenie do Towarzystwa Krzewienia Kultury Świeckiej, aby scentralizować i ściślej podporządkować władzy ruch wolnomyślicielski w Polsce. Opowiadał też o generalnie nieudanych próbach odbudowy i zjednoczenia polskiego ruchu wolnomyślicielskiego po 1989 r. Opowiedział się za tym, aby PSR i Racjonalista były otwarte na współpracę z mniejszościami wyznaniowymi, kiedy łączą nas wspólne cele.

Jako organizator Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów długo czekałem na to spotkanie. PSR narodził się we Wrocławiu. Od tego czasu rozwijamy nasze

grupy w kilku polskich miastach: Wrocławiu, Warszawie, Gdyni. Spotkania odbywały się także w Poznaniu, Katowicach, Toruniu. Niczego jak dotąd nie udało się zorganizować w Krakowie, choć starałem się zachęcić do tego osoby zainteresowane PSR z Krakowa i okolic. Tę naszą „nieobecność” w uroczym Krakowie tłumaczyłem sobie ogólnym „konserwatywnym odchyleniem” Małopolski i Krakowa. Z drugiej jednak strony, to właśnie otoczenie konserwatywne i klerykalne, powinno stymulować i mobilizować wolnomyślicieli do niepozostawania w rozbiciu, do jednoczenia się i budowania razem wspólnej jakości i przestrzeni życia społecznego. Przecież cała IV RP też wpłynęła na naszą mobilizację i integrację. Analogicznie powinno być więc z Krakowem, który jako pierwszy powinien tutaj kwitnąć wolnomyślicielsko i racjonalistyczne. Wiedziałem jednak, że jeśli PSR gdzieś się nie rozwija, to nie dlatego, że nie ma klimatu, chętnych lub że są rafy nie do pokonania. Nie rozwija się tylko tam, gdzie brak sprawnych organizatorów. Nie wystarczy bowiem dobra i słuszna idea. Potrzeba jeszcze umieć zorganizować jej społeczny rozwój, potrzeba, aby jakież osoby zdecydowały się poświęcić pewną część swojego czasu, aby jej rozwój zorganizować.

Sukces inauguracji krakowskiego oddziału PSR zawdzięczamy przede wszystkim: Małgorzacie Leśniak, która podjęła się obowiązków koordynatora ośrodka krakowskiego PSR, a także wsparciu Andrzeja Kierskiego juniora (założyciel Stowarzyszenia Młodych Intelktualistów, swoistej „młodzieżówki” racjonalistycznej). Andrzej Kierski jr nie jest jeszcze członkiem PSR, gdyż nie spełnia wymogów formalnych: ma 15 lat. Z pewnością jednak będę na najbliższym walnym zgromadzeniu wnioskował przyjęcie go w trybie nadzwyczajnym.

Małgorzata Leśniak zaproponowała, aby spotkanie inauguracyjne ośrodka krakowskiego wiązało się jednocześnie z formalnym powołaniem oddziału krakowskiego PSR, jako pierwszej sformalizowanej struktury terenowej PSR, posiadającej własną osobowość prawną, własne władze oraz możliwość skuteczniejszego działania. To bardzo dobry pomysł, którego śladem powinny pójść także inne ośrodki PSR. Pewna formalizacja lepiej stymuluje rozwój organizacyjny, który z kolei jest niezbędny do tego, aby działać efektywnie. Każdy ośrodek, który zrzesza powyżej 10 członków powinien starać się o swe stałe miejsce spotkań.

Nie chciałbym, aby PSR było organizacją jednolitą i scentralizowaną w której konkretne cele i aktywności a także sposób funkcjonowania członków wyznacza „centrala” lub jeden z ośrodków. PSR powinno być przede wszystkim wspólnym sztydem dla wielu ministowarzystw racjonalistycznych rozsianych po całej Polsce, które o tyle działają w oparciu o centralę, o ile nie mogą jeszcze działać autonomicznie. Kształt i specyfika konkretnego ośrodka PSR powinien być nadany przez osoby zainteresowane współtworzące dany ośrodek lokalny. Mam nadzieję, że tak właśnie będzie w

Krakowie.

Nasze spotkanie inauguracyjne było bardzo optymistyczne. W dyskusji „programowej” wypowiedało się wiele osób. Padało wiele ciekawych uwag. Czuć było atmosferę przekonania, że w tym gronie możemy zrobić naprawdę wiele. Kolejne spotkanie zostało wstępnie zaplanowane na połowę grudnia, po ogólnopolskim zjeździe racjonalistów.

PSR jako całość nie wyznacza ośrodkom lokalnym sztywnego programu, czym mają się

zajmować w najbliższej przyszłości. Mamy natomiast pewne wstępne propozycje ramowe aktywności, co do których chcielibyśmy zaangażować jak największą liczbę naszych członków i zasobów.

Pierwsza kwestia to szeroko rozumiana alternatywa lekcyjna dla uczniów niezainteresowanych uczeniem na katechezę. Chcielibyśmy zaangażować się nie tylko w zwiększanie realnej obecności etyki w polskich szkołach, ale i w rozwijanie innych alternatyw (religioznawstwo, nauka krytycznego myślenia — filozofia, wiedza o kulturze i in.), w doskonalenie oferty programowej i podręcznikowej dla tych zajęć, w kształcenie nauczycieli mogących prowadzić ciekawie takie zajęcia, w promocję tych alternatywnych zajęć wśród uczniów, rodziców i pracowników oświatowych. Nie możemy usunąć religii ze szkół, starajmy się przynajmniej o jej marginalizację. Naszym sukcesem będzie taka promocja tych zajęć alternatywnych, kiedy będą je wybierać coraz częściej nie tylko uczniowie niewierzący, ale i wierzący.

Druga kwestia to humanistyczne ceremonie. W szczególności ślubne, pogrzebowe, narodzinowe. Uważam, że [ceremonie humanistyczne](#) są potrzebne, piękne i głębokie same w sobie i należy je promować tylko z uwagi na tę ich wartość. Niemniej jednak, to że pojawia się to jako jeden z priorytetów na obecnym etapie rozwoju stowarzyszenia wynika także z przekonania, że ceremonie te są bardzo istotne, aby niwelować sztuczne bariery rozwoju ruchu laickiego w Polsce, a z drugiej strony — dużą liczbę fikcyjnych katolików. Jedną z najistotniejszych barier rozwoju ruchu laickiego jest bowiem uzależnienie całego polskiego

społeczeństwa od katolickich rytuałów przejścia. Znakomita większość ludzi potrzebuje takich rytuałów, aby nadać uroczysty wymiar ważnym dla nich momentom w życiu. To że monopol ma tutaj Kościół katolicki jest istotną barierą rozwoju naszego ruchu. Polski katolicyzm w znikomej swej części opiera się na wartościach, wierze i teologii. Nie ma u nas żadnych istotnych sporów teologicznych, jak choćby na zachodzie, gdzie spierają się ze sobą różne chrześcijańskie nurty. Polski katolicyzm jest niemal w całości formą i obrzędowością, do której są przywiązani nawet ludzie, którzy całkowicie już nie podzielają katolickich przekonań i wierzeń. W tej sytuacji organizacja sensownych ceremonii humanistycznych powinna być uznana za rzecz elementarną i priorytetową dla rozwoju ruchu laickiego w Polsce. Cóż nam z tego, że nauczymy kogoś myśleć racjonalnie, kiedy osoba ta nie będzie wyciągała z tego konsekwencji praktycznych i w praktyce nadal pozostanie członkiem wspólnoty religijnej, powiększając statystyki kościelne, pozwalając wciąż legitymować się Kościołowi prawem do ideologicznego i moralnego monopolu? Jak wygląda w rzeczywistości polski ruch apostatyczny? Jego znaczenie jest niestety przereklamowane w mediach. Zwiększa się wprawdzie liczba wniosków o apostazję, lecz sfinalizowanych apostazji jest bardzo niewiele. I to nie tylko dlatego, że księża nieuczciwie utrudniają występowanie z Kościoła, ale dlatego, że nie realizują woli apostatów (które traktują jako „indywidualne dramaty ludzkie”) bez tzw. duchowej konsultacji, czyli pogroźek „liturgicznych”: nie będziesz mógł wziąć ładnego ślubu, nie będziesz miał godnego pochówku, nie zostaniesz świadkiem ani ojcem chrzestnym, itd. Większość chętnych po owych „konsultacjach” rezygnuje.

Projekty „etyczny” i „ceremonialny” są kluczowe dla PSR w 2008 (i pewnie w dalszych latach również ważne). Niemniej w toku dalszych dyskusji programowych mogą być uzupełniane innymi projektami, może i takimi, które dla całego PSR uzyskają najwyższy priorytet.

Warto jeszcze wspomnieć, że dwa powyższe kierunki ramowej aktywności PSR spotkały się z zainteresowaniem [International Humanist and Ethical Youth Organization](#). Projekt „etyczny” i „ceremonialny” PSRu IHEYO wpisało do swego „Action Plan 2008. **[1]**

Mam nadzieję, że i pięknie się zapowiadający oddział krakowski PSR wesprze nasze stowarzyszenie w owych projektach.

[Zobacz więcej zdjęć ze spotkania](#)

Email do krakowskiego PSR: psr-krakow@racjonalista.pl

Przypisy:

[1] Fragment dokumentu "IHEYO in 2008 - Action Plan": "IHEYO will support the Polish Association of Rationalists in different ways. First in their campaign project of Ethics classes in public schools. Despite regulations guaranteeing that student can attend ethics classes instead of religion classes in public schools, in practice few schools offer ethics courses to allow for such a choice and as a result religious instruction became compulsory. IHEYO will support the Polish Rationalist Association in creating a space for students who wish to attend ethics classes through exchanging educational materials, teaching experience, participation of Polish ethics teachers in trainings organised or co-organised by the humanist organisations. IHEYO will support the project aimed at promoting civil ceremonies for the rites - of - passage. By arranging a study visit to the Netherlands and Belgium and exchange with them methods and materials. IHEYO will provide space on its site for the polish rationalists to maintain a subsite/forum to for instance to publish bilingual (in Polish and in English) opinions."

Mariusz Agnosiewicz

Założyciel, redaktor naczelny i publicysta Racjonalisty, założyciel i prezes Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Kontakt online ([GG](#), [Skype](#))

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 18-11-2007 Ostatnia zmiana: 21-11-2007)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5624) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5624>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programing Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym,

w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl